

րիշ հագուստներ չինեւ, թէպէտ և
Քաշմիրի շաւին չկրցան հասցընել:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դ. Ինչպէս պէտք է կրել արդաւոր
արտադրութեան մէջ:

ՍԱՐԴՈՒՍ երջանկութեանը հա-
մար ուրիշ ամէն տեղեկութեանէ աւե-
լի հարկաւորն ու օգտակարն է հաւա-
տոյ բաներուն տեղեկութիւնը. վասն
զի մէկը առանց գիտուն ըլլալու կրո-
նայ երջանիկ ըլլալ, բայց առանց հա-
ւատոյ ոչ երբէք: Հաւատքով միայն
է որ հոգին ճշմարիտ խաղաղութի
կը գտնէ, և ամէն նեղութեան կը
համբերէ. թշուառութեան ատեն
մեծ միտթարութիւնն իսկ ան է, յաջո-
ղութեան ատեն ալ զմեզ մեր չափին
մէջ բռնողը ան է: Ուստի ամենա-
հարկաւոր է որ կրօնքի տեղեկութիւնը
ու ըստուծոյ հրամանները ի գործ
դնելը տղոց մտքին մէջ պզտիկուց
տպաւորուի: Ս ամն զի ինչպէս ուրիշ
անգամ ըսինք, ինչ և իցէ բան թէ
որ պզտիկութեան ատեն տպաւորուի՝
անջնջելի կը մնայ տղոց մտքին մէջ.
ուստի այնպէս սորվեցընելու է տը-
ղոց աս կրօնքի սկզբունքները, որ ոչ
չար օրինակով և ոչ սաստիկ կրքերէ ի-
րենց կրօնքին հաստատութիւնը խախ-
տի: Բայց աս սկզբունքները տպաւոր-
ելու ատեն որչափ սխալմունքներ,
որչափ գէշ կերպեր կը բանեցընեն ու-
մանք. ասոնց գլխաւորները համառօտ
մը դնենք հոս՝ որպէս զի զգուշանան:

Ա. Տղոց պէտք է շատ այնպիսի ա-
ղօթքներ ընել տալ՝ որուն իմաստը
չեն ըմբռներ, հապա պէտք է աղօթ-
քին ոյժն ու իմաստը բացատրել, մա-
նաւանդ անոնք որ սովորական աղօթք-
ներ են, որպէս զի սրտերնին ու

մտքերնին հոգեւոր եռանդով լեցուի:

Բ. Պէտք է անհոգութիւն ընել
տղոց հաւատոյ վարդապետութիւն-
ները սորվեցընելու, և առաքինական
գլխաւոր սկզբունքները հասկըցընե-
լու. վասն զի թէ որ չգիտնան թէ ա-
ռաքինութիւնը ինչ բանի մէջ կը փայ-
լի և ինչ օգուտներ ունի անիկայ, ի
գործ դնելու ալ անհոգ կ'ըլլան, և
ասոր ներհակ՝ չեն գիտնար թէ ինչ
ճամբով ախտերէ պիտի զգուշանան:

Գ. Խիստ օգտակար է տղոց սուրբ
գրքին մէջի հաւատոյ ու բարի վա-
րուց վերաբերեալ պատմութիւնները
պատմել: Բայց ծնողք կան որ փոխա-
նակ ասանկ հոգեւոր պատմութիւն-
ներ պատմելու, խենդումենդ ուրուա-
կաններ ու սուտ ու մոլտ տեսիլներ
կը պատմեն, որ շատ գէշ ու փասա-
կար բան է:

Դ. Պէտք է շատ անգամ լսեն տղաք
իրենց ծնողքներէն թէ սուրբերուն
չէ թէ ան կերպով աղօթք կ'ընենք
որ իբր թէ անոնց ձեռքը ըլլար մեզի
շնորհք տալն ու չտալը. հապա անոր
համար որ մեզի բարեխօս ըլլան ըս-
տուծոյ առջեւ. ապա թէ ոչ, ծայրը
աւելորդապաշտութեան կ'երթայ, և
եկեղեցին սուրբ ժողովքներով այս-
պիսի աւելորդապաշտութիւնները ար-
գիլած է. եպիսկոպոսներուն ու քա-
րոզիչներուն ալ պարտք դրած է որ
հաւատացելոց սորվեցընեն թէ ինչ-
պէս պիտի խնդրեն սրբոց բարեխօ-
սութիւնը, և զանոնք օգնութիւն
պիտի կանչեն:

Ե. Շատ անգամ հասարակ ժո-
ղովուրդը իրենց որդւոցը չեն կրնար
սորվեցընել թէ ճշմարիտ աստուած-
պաշտութիւն միայն արտաքին պարտ-
քերը կատարելուն վրայ չէ, հապա
աւելի ըստուծոյ պատուիրանքները
պահելուն վրայ է, և թէ կատարեալ
քրիստոնեայ չէ ան մարդը որ առա-
քինի չէ. ինչպէս որ կը զուրցէ Պա-
ւիթ մարգարէն. «Պատարագ ըս-
տուծոյ հոգի խոնարհ. զսիրտ սուրբ
և զհոգի խոնարհ ըստուած ոչ ար-

համարհէ, ։ Հոս չենք ուզեր կրկնել ան ծուռ ենթադրութենէ առաջ եկած փաստերը, թէ Եստուծոյ հաճոյ ըլլալու համար՝ բաւական է քանի մը բարի գործքեր ընել, և թէ հարկ չկայ մեր կրքերը սանձել և առաքինութեան ետեւէ ըլլալ։ Եստեք այնպիսի փաստակար թոյներ են որ ծնողք ամէն ջանք պիտի ընեն իրենց տղոց մէն հեռու բռնելու։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Թարթուփ։

Երկրիս բերքերուն մէջ Թարթուփ՝ ըստածն ալ հին ատենէն՝ ի վեր շատ յարգի բան եղած է, մանաւանդ ։ Յունաց ու Հռոմայեցւոց մէջ. իսկ հիմա ասոր գործածութիւնը գրեթէ Եւրոպայի ամէն կողմը տարածուած է։ Երեւելի բանաստեղծներ ալ շատ երգեր ու գովեստներ շինեցին Թարթուփին վրայ. բայց մենք հոս տեղս կ'ուզենք իրեն յատկու թեանցը վրայ միայն խօսիլ, թէպէտ և ինչուան հիմա դեռ աղէկ մը ճանչցուած չեն բոլոր յատկութիւնները։

Բնապատումները միաբան կը հաստատեն թէ Թարթուփը սունկի տեսակ մըն է. միայն արմատ ունի՝ որով հողուն հետ կ'աճէ կը մնայ. իսկ տերեւ ու ճիւղ ամենեւին չունի, անոր համար դրսէն ալ ամենեւին չիմացուիր ուր տեղ գտնուիլը։ Եւ թէ որ անասուններէն ոմանք ասոր հոտէն չը ճանչնային, մարդիկ չէին կրնար գտնել։

Այրի խոզերը Թարթուփը շատ կը սիրեն, անոր համար Եւրոպացիք Թարթուփը անոնց հանել կուտան. բայց շատ անգամ խոզերը հանածնին իրենք ուտելուն համար, անոնց տեղը տեսակ մը շներ կը գործածեն, որ

գետինը փորելով՝ Թարթուփ եղած տեղը կը յայտնեն. մարդիկ ալ նոյն տեղը փորելով դուրս կը հանեն։

Թարթուփը կը գտնուի աւելի կաղնիի ու շագանակի անտառներու մէջ. բայց ան ծառերը ամենեւին օգուտ մը չունին Թարթուփին աճմանը. միայն թէ նոյն դիրքը երկուքին ալ աղէկ կը յարմարի. և աւելի կաւոտ աւազախառն, թեթեւ ու խոնաւ երկիրներ կը սիրեն, և սովորաբար 5,6 ոտք խորունկը կը գտնուին։ Թարթուփ բուսած երկիրներն ընդհանրապէս խորտուբորտ և ճեղքըւտած են. ու դատարկ տեղւոյ մը զարնելով ինչ ձայն որ կ'ելլէ, այսպիսի տեղուանք ալ ամենեւին նոյն ձայնը կը հանեն. թէպէտ աս նշաններս ալ բոլորովին ստոյգ չեն։

Թարթուփը գրեթէ ամէն տեղ կը գտնուի, բայց աւելի բարեխառն երկիրներու մէջ. Փիէմոնթի ու Կաղղիոյ մէջ գտնուածները առատ են, և հոտերնին ու մտերնին ալ շատ համեղ է։

Թարթուփին ձեւը ընդհանրապէս կլոր կ'ըլլայ, գոյնը սև կամ մոխրագոյն, վրան կուստ կուստ. միջուկը կարծր է ու սև կակ երակներով թերթ թերթ բաժնուած է. և թէ որ մէջտեղէն ճղքելու ըլլաս՝ աս երակները որոշ կ'երևան։

Շատ վէճեր եղան թէ արդեօք Թարթուփը ինչէն առաջ կուգայ, և ինչուան հիմա դեռ չէ իմացուած. աւելի հաւանական է որ ինքը հասունցած ատենը կտոր կտոր կը բաժնուի, ու անոնցմէ նոր արմատներ կ'ելլեն։ Ոմանք փորձի համար պարտէզներու մէջ Թարթուփի կտորուանք ցաներ են, և կ'ըսեն թէ փորձերնին յաջողեր է։ Ինչ որ աս բանս ստոյգ է (ինչպէս որ ալ կ'երևնայ) կրնայ մարդ Թարթուփը շատցընել. բայց յայտնի է թէ ան ատեն իր յարգն ալ կը կորսուի. վասն զի ասիկայ միայն քիչ գտնուելուն համար այնչափ ախորժելի եղած է. և զարմանալի օգուտ մը